

НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

УДК 351

СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СТВОРЕННЯ НЕДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ

Яцко М.Г., Ткачук Т.Ю.

Національна академія Служби безпеки України

Досліджено суспільно-економічні передумови створення недержавної системи безпеки в Україні. Виходячи з результатів аналізу, недержавний сектор безпеки має більше переваг ніж державний. Вітчизняні спеціалісти зробили суттєвий вклад у формування теоретичної основи нового напрямку наукових досліджень, пов'язаних із розбудовою ефективної вітчизняної системи безпеки бізнесу. Система безпеки вітчизняного підприємництва має стати надійним засобом, що виключить можливість нанесення збитків економічним інтересам українського виробника, підприємцям у всіх сферах їхньої діяльності, як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. Недержавні структури забезпечення безпеки підприємництва і бізнесу можуть стати надійним фільтром для використання неправомірних форм діяльності на внутрішньому ринку, сприяючи тим самим його ефективному, цивілізованому розвитку, ліквідації тінювих схем діяльності, корупційних проявів, утвердженню на ньому правової ділової етики.

Ключові слова: недержавний сектор безпеки, безпека підприємницької діяльності, інформаційна безпека, зовнішні і внутрішні загрози, комерційна інформація.

Постановка проблеми. В сучасних умовах, як свідчать результати аналізу, у розвинутих демократичних країнах світу недержавний сектор безпеки давно переважає над державним. Широке розповсюдження одержали охоронні та детективні агентства, служби безпеки комерційних підприємств, що в своїй повсякденній роботі постійно взаємодіють з правоохоронними органами. Досить часто можливості недержавної системи безпеки стосовно отримання необхідної інформації виявляються набагато ширшими, ніж у правоохоронців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи наукову доповідь «Становлення і розвиток недержавних суб'єктів сектору безпеки України» можна дійти до висновку, що розвиток недержавного сектору безпеки не дає негативно впливати зовнішнім і внутрішнім загрозам і дестабілізуючим факторам на інформаційну безпеку держави.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Варто також зауважити, що захист підприємницької діяльності в нашій країні – це новий вид суспільної діяльності, новий елемент у системі розподілу праці. Наскільки значимим і ефективним він стане у нашому суспільстві залежить і від самого суспільства, від громадської думки стосовно цього виду діяльності, розуміння його як необхідного елемента сучасних економічних відносин. Це також залежить від владних структур, які мають зрозуміти корисність співпраці із недержавними структурами, надавати їм допомогу в період становлення та ефективно використовувати їх сприяння для підвищення ефективності власної роботи.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є дослідження суспільно-економічних передумов створення недержавної системи безпеки в Україні.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні уже можна говорити про суттєвий вклад, зроблений вітчизняними спеціалістами у формування те-

оретичної основи нового напрямку наукових досліджень, пов'язаних із розбудовою ефективної вітчизняної системи безпеки бізнесу.

Ідеологія цього процесу ґрунтується на гнучкому реагуванні на глобальні і внутрішньо-суспільні зміни, пов'язані із розвитком ринкових механізмів, оновлення підприємництва в Україні, процесами демократизації в суспільному житті і в економіці, децентралізації управління економічними процесами, зростанням значення ефективності економічної безпеки як основного чинника інформаційної безпеки [1].

Для теоретичного осмислення всього комплексу проблем, пов'язаних із організацією безпеки підприємницької діяльності в нашій країні, важливим є уточнення предмета досліджень. В середовищі спеціалістів економічна безпека підприємства розглядається як стан його захищеності від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізуючих факторів, при якому забезпечується стійка реалізація основних комерційних інтересів і цілей статутної діяльності. Це уявлення є загальноприйнятним – об'єднуючим і таким, що становить платформу для подальших аналітичних розвідок [2].

Визначений таким чином предмет дослідження дає змогу окреслити діапазон найбільш загальних принципів, на яких має ґрунтуватися робота з організації інформаційної системи безпеки підприємства. Насамперед мова йде про утвердження всім змістом охоронної діяльності національних інтересів своєї держави.

В умовах інтенсифікації глобальних впливів метою охоронних структур має бути якісно поставлена робота щодо протидії зарубіжній експансивній діяльності, яка становить загрозу українській економіці в цілому і вітчизняним приватним підприємствам, у т.ч. стосовно збереження вітчизняної інтелектуальної власності, забезпечення надійної охорони інформації стратегічного характеру, комерційної інформації, на

якій базується діяльність вітчизняних підприємств, конфіденціальної інформації стосовно суб'єктів економічної діяльності [1].

Система безпеки вітчизняного підприємництва має стати надійним засобом, що виключить можливість нанесення збитків економічним інтересам українського виробника, підприємцям у всіх сферах їхньої діяльності, як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. У своїй сукупності вони мають перекрити шляхи реалізації підричних планів іноземних економічних структур проти вітчизняних підприємств, сприяти розкриттю неправомірних акцій, запобіганню і припиненню рейдерських нападів та ін. [1].

Недержавні структури забезпечення безпеки підприємництва і бізнесу можуть стати надійним фільтром для використання неправомірних форм діяльності на внутрішньому ринку, сприяючи тим самим його ефективному, цивілізованому розвитку, ліквідації тіньових схем діяльності, корупційних проявів, утвердженню на ньому правової ділової етики.

Успіх і авторитет фахівців у сфері безпеки підприємницької діяльності залежить також і від них самих, від того, чи зможе суспільство переконатися у відстоюванні ними правових відносин, політичної незаангажованості, професіоналізму, дотримання ними професійного кодексу честі [2].

Для успішної організації безпеки вітчизняного підприємництва сьогодні має відбутися зміна світогляду власника, керівника економічної структури. Він має усвідомити, що лише адекватна відповідь на розвиток сучасних небезпек може забезпечити умови для успішної діяльності його бізнесу. Сучасний керівник повинен зрозуміти і на практиці діяти виходячи з того, що безпека підприємництва – це не паркан по периметру і ґрати на вікнах. Це – глибоко інтегрована в структуру підприємства система, яка поєднує і сукупність правових, організаційних, управлінських, технічних та інших заходів, відповідних спеціалістів для захисту законних інтересів колективу підприємства, власників та інвесторів [4].

Справедливо зауважують О.А. Бандура та І.І. Самборський, що створення недержавної безпеки доцільно здійснювати «не в рамках лише одного окремо взятого (зацікавленого міністерства,

відомства, установи чи підприємства (незалежно від форми власності), а в масштабах держави... Тільки в цьому випадку може бути створена і надійно функціонувати система безпеки підприємництва усіх суб'єктів діяльності незалежно від форми важності...» [4].

На жаль за роки незалежності в Україні ще не вдалося створити ефективної, високоорганізованої системи безпеки бізнесу, яка б відповідала міжнародним стандартам та задовольняла б потреби кожного суб'єкта підприємницької діяльності. Поряд з цим, фінансові витрати підприємств та компаній на охорону, юридичні послуги, різні судові справи, протидію рейдерству не тільки не зменшуються, а навпаки – зростають.

Про цю тенденцію свідчить і міжнародна практика. Так, у США лише збитки від викрадання промислових секретів вже вимірюється 100 млрд. дол. щороку і, постійно зростаючи, можуть найближчим часом досягти 150 млрд. дол., втрата торговельних таємниць наносить збитки до 4 млрд. дол. В Японії затрати на захист комерційних секретів доходять до 20% річного прибутку підприємств і т. ін. [5].

Подібна практика активно реалізується і має визнання у всіх економічно розвинених країнах світу.

Вона має особливе значення також і для сучасної України, де за останнє десятиріччя відбулися суттєві соціально-економічні перетворення, що не могли не позначитися на різних аспектах суспільного життя, у тому числі й на безпеці підприємницької діяльності [1].

Висновки і пропозиції. Отже з вище сказаного можна зробити висновок, що така ситуація виникла у зв'язку з тим, що первинний розподіл промислових активів за участю держави як єдиного інструмента перерозподілу практично завершився (закінчився номенклатурно-кримінальний розділ загальнонаціонального надбаня). У результаті цього етапу була накопичена «критична маса» так званих «вольових» управлінських рішень, порушень законодавства і кримінальних злочинів у майновій сфері. Сукупність цих дій стала основою для появи такого явища, як рейдерство, а також інших протиправних дій у сфері підприємництва України [1].

Список літератури:

1. Становлення і розвиток недержавних суб'єктів сектору безпеки України (система безпеки підприємництва): Наукова доповідь. – К: НІСД, 2011. – 85 с.
2. Недержавна система безпеки підприємництва як суб'єкт національної безпеки України / Редкол.: І.І. Тимошенко (голова) та ін. – К.: Вид-во Європ. Ун-ту, 2003. – 480 с.
3. Пономарев В.П. Защита интересов предприятия как основа его экономической безопасности // Экономика. Менеджмент. Підприємництво. Збірник наукових праць. – Луганськ: Вид. Східноукр. держ. університету. – 2000. – С. 27–35 (281 с.).
4. Бандура О.А., Самборський І.І. Підходи щодо створення системи безпеки підприємництва як складової національної безпеки держави. Там же. – С. 68.
5. Чернявський А.А. Безопасность предпринимательской деятельности. – К.: МАУП, 1998 – С. 37–38.

Яцко Н.Г. Ткачук Т.Ю.

Национальная академия Службы безопасности Украины

ОБЩЕСТВЕННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ СОЗДАНИЯ НЕГОСУДАРСТВЕННОЙ СИСТЕМЫ БЕЗОПАСНОСТИ В УКРАИНЕ

Аннотация

Исследовано общественно-экономические предпосылки создания негосударственной системы безопасности в Украине. Исходя из результатов анализа, негосударственный сектор безопасности имеет больше преимуществ чем государственный. Отечественные специалисты сделали существенный вклад в формирование теоретической основы нового направления научных исследований, связанных с развитием эффективной отечественной системы безопасности бизнеса. Система безопасности отечественного предпринимательства должна стать надежным средством, исключит возможность нанесения ущерба экономическим интересам украинского производителя, предпринимателям во всех сферах их деятельности, как на внутреннем, так и на внешних рынках. Негосударственные структуры обеспечения безопасности предпринимательства и бизнеса могут стать надежным фильтром для использования неправомерных форм деятельности на внутреннем рынке, способствуя тем самым его эффективному, цивилизованному развитию, ликвидации теневых схем деятельности, коррупционных проявлений, утверждению на нем правовой деловой этики.

Ключевые слова: негосударственный сектор безопасности, безопасность предпринимательской деятельности, информационная безопасность, внешние и внутренние угрозы, коммерческая информация.

Yatsko N.G., Tkachuk T.U.

National Academy of Security Service of Ukraine

SOCIO-ECONOMIC BACKGROUND OF NON-STATE SECURITY SYSTEMS IN UKRAINE

Summary

The socio-economic background of the establishment of non-state security system in Ukraine. Based on the analysis results, non-state security sector has more advantages than the state. Domestic experts have made a significant contribution to the formation of a new theoretical basis for research directly related to the building of effective national security business. The security system of domestic business has become a reliable tool that will eliminate the possibility of damage to the economic interests of Ukrainian producers, entrepreneurs in all areas of their work, both in domestic and foreign markets. Non-state security structures of entrepreneurship and business can become a reliable filter for using illegal forms of activity in the domestic market, thereby contributing to its effective, civilized development, elimination of shadow schemes, corruption, strengthening it legal business ethics.

Keywords: Civil security sector, business security, information security, internal and external threats commercial information.